Аліна Калюженко

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ – ІНВАЛІДІВ У ЦЕНТРАХ РАННЬОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Актуальною проблемою сучасної педагогічної теорії і практики є формування життєвої компетентності дітей-інвалідів у центрах ранньої соціальної реабілітації. Звернення широкої громадськості: вчених, педагогів, психологів до цієї проблеми зумовлено тим, що діти з обмеженими можливостями здоров'я в умовах демократичного суспільства не повинні залишатися на узбіччі соціально-культурних процесів, економічного життя суспільства, системи людських взаємин. Вони мають такі ж права і свободи, як і інші члени суспільства і тому повинні володіти необхідним життєвим досвідом, вірно сприймати, оцінювати, творчо використовувати матеріальні і духовні надбання українського народу.

Розвиток демократичних засад в Україні, приєднання її до міжнародного співтовариства дали змогу набрати чинності в нашій державі міжнародним правовим документам щодо соціального захисту інвалідів взагалі та дітей-інвалідів зокрема. Це, перш за все, Конвенція ООН про права дитини, Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів, Європейська соціальна хартія, Саламанська декларація та ряд інших міжнародних актів. Україна долучилася до світового досвіду соціалізації дітей з обмеженими можливостями здоров'я і як суверенна держава взяла на себе конкретні зобов'язання щодо реалізації на практиці їх конституційних прав.

В умовах розбудови демократичного суспільства в Україні знаходить широку громадську підтримку думка про те, що діти-інваліди не повинні бути ізольовані від суспільства, а навпаки – жити, навчатись і виховуватись у навчальних закладах відкритого типу, активно спілкуватися зі своїми однолітками, членами сім'ї тощо. На противагу існуючим поглядам на освіту і виховання дітей-інвалідів, сьогодні важливо оцінювати цих дітей та їх освіту з погляду оптимального розвитку їх можливостей та формування життєвої компетентності [1, с. 35].

Питання реабілітації дезадаптованих дітей у спеціальних закладах знайшло відображення у працях (Г. Іващенка, Н. Каншоністової, Д. Комсова, М. Плоткіна та ін.). Торкнулись учені і теми участі сім'ї дитини-інваліда в реабілітаційному процесі (Г. Багаєва, Л. Грачова, Н. Дементьєва, Т. Ісаєва, М. Ліборокіна та ін.). Розглядають альтернативні підходи до організації реабілітаційної роботи через спеціалізовані реабілітаційні центри (Л. Алєксєєва, А. Панова, О. Холстова, Б. Шапіро та ін.) досліджують проблему розвитку соціальної роботи як засобу соціалізації дитини з особливими потребами (Л. Артемова, О. Белінська, Л. Виготський, Л. Грачов,

Я. Коломенський, А. Мудрик, А. Панова, та ін.).

Не зважаючи на те, що проблема ранньої соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями здоров'я є відносно новою для нашої країни, її розробка ведеться не на порожньому місці. Ще Л. Виготський помітив недоліки інтернатного виховання, де все пристосовано до вад дітей, де виховання ведеться в ізольованому замкненому світі і не виводить дитину у справжнє життя. Підвищення інтересу до проблеми формування життєвої компетентності дітей-інвалідів відчувається в останні роки [2, с. 381].

Зокрема Л. Артемова стверджує, що особливість та своєрідність життєвої компетентності дітей-інвалідів полягає у поєднанні декількох складових: загальні (фізичний, когнітивний, мовленнєвий, психологічний, соціальний, сенсорний, інтелектуальний розвиток) та спеціальні (знання та вміння стабілізації внутрішніх та зовнішніх обставин, досвід оцінки стану свого розвитку та можливостей, вміння оцінювати життєву ситуацію та адекватно діяти, наявність інструментарію вирішення завдань життєдіяльності) [3, с. 69].

Отже, з огляду на важливість та необхідність вирішення зазначеної проблеми зазначимо, що завдання суспільства полягає у інтеграції дітей-інвалідів в соціумі формуванні їхньої життєвої компетентності, підготовки дітей-інвалідів до активної і творчої життєдіяльності.

Список використаних джерел:

1. Ляшенко В. І. Рання соціальна реабілітація дітей-інвалідів // Соціальний захист: Інформаційний та науково-виробничий журнал. – К. : Соцінформ, 1999. – № 5. – С. 35–41.
2. Ляшенко В. І. Рання соціальна реабілітація дітей-інвалідів – шлях до їх соціалізації // Соціальна педіатрія: Розділ «Медико-соціальні аспекти реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи». – К., 2001. – С. 381–386.
3. Ляшенко В. І. Формування реабілітаційного середовища // Соціальна педіатрія: Зб. наук. праць. – К. : Інтермед, 2003. – С. 69–72.